

Interview met **Paul Lieverse**

Paul Lieverse (1954) is geboren in Leerdam en getogen in Zeist. Hij is getrouwd met Liesbeth (ook arts) en samen hebben ze twee kinderen.

1972 - 1979 studie geneeskunde in Utrecht. Werd daar in 1974 christen door het evangelisatiewerk van de Navigators

1980 - 1984 specialisatie anesthesiologie

1985 - 1988 anesthesist in Chengdu en Kunming, China

1989 - 2018 anesthesist en pijnarts Daniel den Hoed Kliniek te Rotterdam

2007 - 2020 bestuurslid CMF Nederland, vanaf 2009 voorzitter

sinds 2018 gemeenteraadslid voor de ChristenUnie in Lansingerland

VAN DE REDACTIE

Ruim tien jaar was hij voorzitter van CMF. In deze periode is er veel veranderd, CMF heeft zich geprofessionaliseerd. Er is ook veel gelijk gebleven: het elkaar toerusten en ontmoeting met christenartsen uit het hele land, in allerlei fases van hun carrière en met allerlei achtergronden. Als redactie zijn we dankbaar voor het werk dat Paul gedaan heeft. Er zijn mooie contacten met andere verenigingen opgebouwd. Ook kreeg christelijk-dokterend Nederland in de samenleving 'een gezicht', bijvoorbeeld door artikelen van en interviews met Paul in kranten en tv-optredens. Samenwerken met hem was prettig: zijn snelheid van mails beantwoorden is ongekend. Vanwege de coronamaatregelen interviewden wij hem digitaal. We stelden vragen over zijn loopbaan, CMF en zijn persoonlijk leven. Het thema roeping kwam hierin regelmatig terug.

LOOPBAAN EN ROEPING

Paul heeft jarenlang gewerkt als anesthesioloog in het kankerinstituut van het Erasmus MC in Rotterdam en wij zijn nieuwsgierig hoe de weg daarheen gelopen is. "Ik ben geneeskunde gaan doen uit belangstelling. Achteraf denk ik niet dat het toevallig was, maar het voelde toen wel zo. Mijn tweede keuze was de studie wiskunde..." Paul werd christen rond zijn 20^e levensjaar en dit had grote invloed op zijn leven. "De eerste paar jaar van mijn medische werk zag ik het werk als een opstapje om juist daarmee een bijdrage in Gods koninkrijk te hebben." Ook zijn keuze voor de specialisatie anesthesiologie was daardoor beïnvloed, hij twijfelde aanvankelijk tussen dat vak en de psychiatrie. "Als anesthesist leek me een buitenlandse inzet praktischer uitvoerbaar. Ik zag mijn taak meer als 'halve zendeling'." Zijn voorbeelden in die tijd waren Paul Tournier en David Martyn Lloyd-Jones. De laatste ruilde zijn medische werk in voor dat van predikant. "Onze min of meer gedwongen terugkomst uit China en zeker ook het onderricht van John Stott over roeping en beroep, heeft dat denken veranderd." John Stott, bekend Engels Theoloog van de Anglicaanse kerk, had de overtuiging dat iedereen in zijn eigen beroep vruchtbaar kan zijn. "Dus je hoeft geen evangelist te zijn. Je kunt vanuit je eigen positie getuige zijn. In de grondtaal van de Bijbel zijn 'bediening' en 'dienen' hetzelfde woord. Daardoor ben ik anders gaan denken over het belang het goed zijn in mijn vakgebied."

CHINA

Over de periode die Paul met zijn vrouw in China doorbracht, zegt hij het volgende: "Ik was in opleiding in Nijmegen en mijn hoogleraar anesthesiologie kreeg een uitnodiging om naar China te gaan voor een uitwisselingsprogramma. Hij had geen zin en vanwege mijn belangstelling voor China mocht ik gaan. Ik heb daar in een aantal grote steden lezingen gegeven als *instant professor*. Dat deed ik kennelijk met zoveel bravoure dat ik een uitnodiging kreeg om terug te komen." Het was in die tijd nog niet gebruikelijk om naar China te gaan en het was dan ook erg bijzonder daar te zijn. Hij was in dienst van de overheid en is er uiteindelijk ongeveer tweeënhalve jaar geweest. >>

Hij ziet de terugkeer naar Nederland als iets wat God geleid heeft, hoewel het geen makkelijke tijd was. “We kunnen nu weer anderen helpen door wat we van deze tegenslagen hebben geleerd.”

ERASMUS MC – DANIEL DEN HOED

Direct na terugkomst uit China ging Paul werken in Rotterdam. “Achteraf lijkt het toeval. Ik zou misschien vier weken blijven, maar het werd 30 jaar.” Hij vertelde over nieuwe voorbeelden. “Toen werden Cicely Saunders en Robert Twycross mijn helden.” Beiden waren pioniers in de palliatieve geneeskunde en christen. “Niet het spreekgestoelte maar de spreekkamer werd mijn domein: me bekommeren om wie angstig is of pijn heeft of ‘gewoon’ deskundig uitgevoerde anesthesie. Daarbij heb ik vaak bedacht: ‘Verricht uw werk... als voor de Here’. Je kent het duo Ezra en Nehemia, waarbij Ezra de held is die geestelijk leidinggeeft. Mij ligt de rol van Nehemia meer: aanpakken, moed inspreken en tussendoor schietgebedjes doen.”

Paul ontmoette Robert Twycross en vond het een openbaring hoe hij uitlegde dat het vak anesthesiologie veel meer kan zijn dan alleen hoe Paul ongeleid was. Paul voelde

binnen het vakgebied de meeste affiniteit met de pijnbehandeling, maar vond het een openbaring om ook op

de operatiekamer te kijken naar meer dan alleen de harde getallen. Bijvoorbeeld te spreken over de angsten van een patiënt, of om te horen dat iemand voor de operatie slapeloze nachten had. De pijnbehandeling stond nog in de kinderschoenen. Paul was in Nederland pionier op dit gebied en ging naar het buitenland om bij te

leren. De breedte van het vak bleef boeien, ook door het opleiden van assistenten. “Het gebied van communicatie vond ik zeer boeiend, bijvoorbeeld hoe om te gaan met discussie, of als het op de operatiekamer spannend lijkt te gaan worden, hoe doe je dat dan, of hoe bespreek je met de chirurg dat er misschien een time-out nodig is, wanneer het niet de goede kant op lijkt te gaan. Of een conflict rond een patiënt, of familie... Ja, dat vond ik interessant om juist samen met de assistenten te beleven.”

PENSIONADO?

Op de vraag of Paul zijn werk mist, nu hij met pensioen is, reageert hij: “Zeker, nou en of. Een geweldig vak, arts zijn. Wat je specialisatie ook is. Wat ik zelf nu het meest mis is het werk op de pijnpoli en het coachen van aios in de eerste fase van hun opleiding. Een aios technische kneepjes bijbrengen en meenemen in het denken over

beroepsethos, zoals omgaan met dilemma's en spanningen, dat alles bij elkaar mis ik nog regelmatig.”

Paul houdt er niet van om stil te zitten. Hij overwoog zich in de coronacrisis aan te melden. “Maar het lijkt erop dat er genoeg dokters zijn.” Hij hoefde door corona niet veel opzij te zetten. Hij zit in de gemeenteraad van zijn woonplaats en dit werk kon allemaal digitaal doorgaan. Over het werk in de gemeenteraad vertelt hij: “Ik heb altijd interesse gehad voor de landelijke politiek. Het politieke spel interesseert me. Het uitwisselen van belangen en het zoeken naar compromissen is niet vergezocht voor mij. In de gemeenteraad kon ik kiezen voor de onderwerpen die ik interessant vind, zoals zorg en welzijn. Ik ben er druk mee bezig om zowel inhoudelijk raadsman te zijn als christen.”

CMF VOORZITTERSCHAP

Paul is al lang lid van CMF, al toen het nog PCAO heette (Protestants Christelijke Artsenorganisatie). Aanvankelijk slapend lid, zegt hij zelf. Na 2007 werd hij actief. Hij deed al wat bestuurlijke taken van zendingsorganisaties en had iets met bestuurswerk. “In 2007 werd ik door Martien Bac gevraagd om bestuurslid te worden. Dat was kort na de voorjaarsconferentie dat als thema *Medische zending* had. Hier had ik verteld over mijn ervaringen in China. Pas bij Martiens vertrek naar Zuid-Afrika nam ik het voorzitterschap van hem over, dat was voorjaar 2009.” Hij wilde dit pas doen wanneer Martien niet meer in het bestuur zat, om ervoor te zorgen dat hij zich kon ontplooiën. De eerste jaren waren ze druk met praktische zaken, bijvoorbeeld grote contributiewijzigingen. “Later kwam er voor mij meer ruimte om dingen te doen als contacten met andere organisaties, de media en medische vorming. Er is op dat gebied veel veranderd. IDDG bijvoorbeeld, als visitekaartje. Ik neem nog steeds een stapeltje mee, als ik naar vergaderingen moet. Dan laat ik het zien, of deel het nog weleens uit. Soms ontstaan daar ook weer gesprekken over, het kan gebruikt worden als PR. Artsen hebben status en die kan je op deze manier gebruiken. CMF heeft een goed imago opgebouwd, als betrouwbare partner.” Er waren de afgelopen jaren dan ook meerdere organisaties die hebben gevraagd om CMF-bestuursleden in hun organisatie op te nemen. “We hebben veel bruggen geslagen naar andere organisaties.”

Wij zijn natuurlijk nieuwsgierig of Paul betrokken blijft bij CMF. “Ik blijf lid en zal aan conferenties proberen deel te blijven nemen. Ik heb het bestuur uitgenodigd met me te blijven sparren en in dat geval zou ik nauwer betrokken blijven. Wie weet komt er nog eens een ‘raad voor advies’, van dienende mensen die veel ervaring hebben met CMF en ‘bediening’ in de wereld.”

“Je hoeft geen evangelist te zijn. Je kunt vanuit je eigen positie getuige zijn

Collega's niet alleen zien als mede-werkers maar ook als mede-mensen met wie een relatie te onderhouden is, maakt het werk rijker en veel leuker

GODS LEIDING

We vroegen hoe Paul Gods leiding heeft ervaren in zijn leven. “Ik heb Gods leiding ervaren door hoe Hij mij in verschillende fases geholpen heeft door allerlei stappen voor te bereiden. Een voorbeeld is de eerste dag in het Chinese ziekenhuis waar ik in 1985 begon. Precies die week begon op dezelfde afdeling ook een arts uit een ander deel van China, wiens vader predikant was. Ze hadden thuis gebeden dat hij in die verre stad een gemeente zou vinden. Dat is er nooit van gekomen, maar wel ontmoetten wij elkaar: de Chinese arts die weinig Engels sprak en de Nederlander die net een paar woordjes Chinees geleerd had. We werden partners, waarbij ik meer vrijheid had dan hij om contacten te leggen en waarbij hij mij beschermde voor overhaaste stappen en mijn tolk was.” Paul had meerdere bijzondere ontmoetingen met mensen in China. Hij vertelt over mensen die wilden weten wie Jezus was, over gesprekken over geloof onder de dekmantel van ‘Engelse taalles’. Deze contacten leverden ook gevaar op, bijvoorbeeld voor de christenen met wie hij sprak. Toen Paul en zijn gezin weer terug waren in Nederland was het dan ook niet mogelijk deze contacten voort te zetten. Paul beschrijft deze korte periode in China als een erg bijzondere tijd.

Ook heeft hij soms Gods leiding gemist. “Ik heb Gods leiding gemist bij beslissingen die ik – ook binnen CMF – genomen heb en die ongemak hebben opgeleverd, bijvoorbeeld in de zin van veel extra moeite of werk. Ik zeg ‘gemist’ omdat ik die extra moeite er niet steeds goed bij kon hebben. Ik bedoel niet dat God er niet was, maar ik had het liever duidelijker gehad. Oké, van een afstandje kan je dan zeggen: wees blij met die karakteroefening als je zo ongeduldig bent gebouwd, maar op het moment zelf voelt dat als heel oneerlijk.” Naast het werk voor CMF en mede door het netwerk dat hij erdoor kreeg, kon hij op een paar andere plaatsen een bijdrage hebben. “Broeders en zusters ontmoeten en met hen samen plannen maken... Die plaatsen van samenwerken kwamen voor mij meestal in de plaats van andere mogelijkheden van christelijk samenzijn – hier genoot ik pas van de christelijke gemeenschap die in Psalm 133 ‘goed en lieflijk’ wordt genoemd.” >>

WERK – PRIVÉ

Het denken over de balans tussen privé en werk is de laatste tien jaar nogal veranderd. Wij vroegen hoe Paul dit ervaren heeft. “Toen ik jong was, haha!, was druk zijn en weinig tijd over hebben geheel anders dan tegenwoordig. Het tempo van nu, met de globa-

“*Het tempo van nu is niet te vergelijken met toen*”

lisering enzovoorts, is niet te vergelijken met toen. Over burn-out en hoe daarvoor beschermd te worden, kunnen anderen je leren, maar een hulpmiddel wil ik je noemen. Dat is alert zijn op *the tyranny of the urgent*. deadlines, interrupties en e-mails eisen aandacht op. Terwijl werk plannen (en dan ook tot dat tijdstip laten rusten) ruimte geeft. Collega's niet alleen zien als mede-werkers maar ook als mede-mensen met

wie een relatie te onderhouden is, maakt het werk rijker en veel leuker. En nog een geheim wapen van me: af en toe even niks doen, gewoon een of twee minuten uit het raam kijken. Ik vertel je dit met aarzeling, want ik vertel dit alles niet als normatief voor andere, jongere CMF'ers. Ik ben gezegend met een echtgenote die mijn inzet al die jaren heeft gesteund; mijn beide kinderen vlogen in hun groei naar volwassenheid niet uit de bocht; en ik slaap goed – dat alles helpt enorm.”

“Toch terug naar ‘roeping’: geroepen zijn is niet alleen uitgenodigd zijn, alsof het gaat om een feest, maar ook aangesteld zijn, opgeroepen. Daarbij ben je nooit aan je lot overgelaten, nooit zonder hulp. Hij die roept, is getrouw, zoals staat in 1 Thessalonicenzen 5:24.”

TOEKOMST

We spraken ook over hoe je de relatie met God goed houdt, in de hectiek van alledag. Paul signaleert dat de jongere generatie CMF'ers, studenten, behoefte heeft aan weerbaarheid. “Ik proef weleens dat studenten zich in de knel voelen als ze spreken over hun geloof. Veel van hen komen uit een christelijk milieu en vinden het moeilijk om op een geloofwaardige manier over hun geloof te spreken. Zij zouden daarin mogen ontspannen en dat is iets om te stimuleren. Wat ik misschien iets meer had willen doen, was praten over groeien als christen, hoe leef je met Jezus, hoe kun je omgaan met moeiten en lijden, et cetera.” Ook voor de andere generaties CMF'ers zouden er onderwerpen aan bod mogen komen. “Er kan bij oudere artsen ook een soort oppervlakkigheid en cynisme ontstaan. En dan is het ook belangrijk om te kijken naar persoonlijk leven en geestelijke zaken. Als dat steviger is, kan dat betekenen dat je vrijer bent in je optreden naar patiënten of collega's toe.” Paul vertelt dat hij naar patiënten toe niet zo'n evangelist was. Hij heeft wel gesprekken gevoerd met mensen die ernstig ziek waren, maar hij sprak veel meer over geloof met collegae. “Ik heb met collegae veel gesproken over Bijbelse waarden en wat die voor mij persoonlijk betekenen. Dit kan meer opgepakt worden door CMF. Door de verschillende kerkelijke achtergronden kan deze discussie wel spannend zijn, maar het is belangrijk om persoonlijker dingen te bespreken om jezelf goed te vormen. Als je dat onderling niet goed kunt, kun je dat ook niet met collegae of patiënten. Dit kan erg moeilijk zijn, maar je moet dit willen leren.” We zouden een voorbeeld kunnen nemen aan de discipelen van Jezus. “De discipelen komen in het evangelie soms over als klunzen. Maar zij zijn uitgekozen door Jezus. Wij zijn niet minder onhandig. Als we onze gesprekken soms na zouden kunnen luisteren, zou dat niet best zijn. Het maakt nederig en stimuleert om bij te leren.” ✓

